

Egy lovascsendőr életéből

1944. október havában, a Nagy Magyar Alföldön utólért bennünket a háború. Azidőben Bajor Kálmán alez. úr, kecskeméti osztályparancsnok, a kiürített szabadszállási lovasőrs vezetésével bízott meg. Az osztályparancsnokság is visszavonulóban volt, nyugati irányban a Duna felé.

Egy napon, délben, Mészáros István lovas szakvezető bajtársammal szolgálatba indultunk. Én egy szép, szürke lipicai kancán ültem, ő pedig hasonló termetű fekete lován. Könnyű nyergelést rendeltem, a kardokat is az őrsön hagytuk. Lovam igen élénk vérmérsékletű állat volt, a szárukba nagyokat rántott. Felvettem az érintkezést és simán haladtunk a főtér felé. Éppen jött a tábori csendőr szakaszparancsnok főtörzsőrmester és közölte, hogy siessék a községháza tanácstermébe, a vezérőrnagy úr hivat.

Percek alatt elértük a községházát, járőrtársam átvette a lovamat, én pedig a vezérőrnagy úr elé pattantam és jelentkeztem, mint szabadszállási őrsparancsnok. A vezérőrnagy úr a következő parancsot adta: „Fiam, az Izsák felől a faluba vezető úton egy német zárt páncélos oszlop áll arccal felénk. A községen kell nekik keresztülvonulni, de nem tudnak, mert ez a néptömeg elállja az utat – közben kimutatott az ablakon – s nem hajlandók félrevonulni, a németek pedig nem akarnak beléjük gázolni. Maguknak különös képességük van a néptömeg szétosztatására. Tehát az a feladata, hogy az embereket parancsolja félre és az utat tegye azonnal szabaddá!”

Igenis, vezérőrnagy úr! – feleltem, keményen tisztelegtem, villámgyors hátraarccal és kemény kilépéssel távoztam.

Míg a lovamhoz értem, átfutottam emlékezetemben a néptömeg szétosztatására vonatkozó utasításokat a SZUT-ból, s arra is gondoltam, hogy hívatom a hat lovas és hat gyalogos csendőrömet. De nem tettem. Átvettem a lovamat és nyeregbe szálltunk. (Kiképzésünk értelmében a néptömeg szétosztatása a „kardot ránt” vezényszóval kezdődött, de kardjainkat az őrsön hagytuk.)

Gondoltam, értenek magyarul is ezek a jó népek és nem kell erősítés. A néptömeg felé fordultunk, jól kihúztam magam a nyeregben és a törvény nevében hangosan felszólítottam az embereket, hogy menjenek a piactérre és hagyják szabadon az utat. Szavaimat még a legtávolabb állók is jól értették. Egy pillanatra halálos csend lett, azonban nem mozdult senki!

A csendet egy mély hang törte meg, úgy négy lóhossznyi távolságra előttem: „Könnyű magunak ott a ló hátán, de bennünket elbolondítottak, kiűztek az otthonunkból, melyért egy életen át dolgoztunk. Azt dobolták ki, hogy csak egy pár napra kell eljőjjünk, míg az új csodafegyvereket használják, azután visszamehetünk. Most látjuk, hogy a németek is, a magyar csapatok is menekülnek. Mi innen egy lépést nem megyünk tovább! Verjék vissza az oroszokat, hogy haza mehessünk!”

Valahogy csak eddig volt ideje mondania, de részben igaza volt.

Nem volt időnk megnyugtató szavakat válaszolni néhány kilométerre a front mögött, különben is a lovam nyugtalankodott. Lábszáraimat egyenlően szürkém oldalához szorítottam, a hang irányába fordítottam, szárat adtam, lovam két hátulós lábára állt és egy erőteljes ugrással a tömeg közepében termett, körülbelül ott, ahol az atyafi beszélt. Lovam nyugtalansága a tetőfokon járt. Körbe forogtam. A nép pedig rémülten, de hangtalanul, olyan gyorsan tolt le magát az útról, ahogy csak lehetett!

Nem éreztem, hogy lovam bárkinek a lábára lépett volna, de a lényeg az, hogy fél perc alatt lesodorta magát a néhány ezer főnyi tömeg az útról s az szabaddá vált. Ott álltunk ketten az út közepén, a községháza előtt. Az ablakból a v. őrgy. úr végignézte a jelenetet, s a fejét csóválva mosolygott örömeiben.

Mégegyszer fölszólítottam az embereket, hogy maradjanak a piactéren, s az árkon senki se jöjjön át. Jobbra tekintettem és megláttam a német páncélos oszlopot az út jobb oldalán. Intettem az élen járó parancsnoknak, hogy indulhatnak. Az oszlop motort indított és megmozdult. A német parancsnok előtt keményen tisztelegtem, a nehéz páncélosok elhúztak előttünk, a német parancsnok tiszteletadást vezényelt, a fiatal német katonák egyenest a szemünkbe tekintettek. Vagy 10 perc múltán elhaladtak a német páncélosok. Odaszóltam a tömegnek, hogy máskor se állják el az utat, hisz soha sem lehet tudni, hogy a harcos egységek hová mennek, hová csoportosítják őket. A katona sohasem menekül, hanem parancsot teljesít. Lehet, hogy két nap múlva visszajönnek.

A tömeg harag nélkül maradt, mi pedig folytattuk eredeti szolgálatunkat.

Másnap, a tábori csendőr főtorzsómaster szokatlanul barátságosan üdvözölt, és nyomatékosan kijelentette, hogy ezután előre tiszteleg, ha lovascsendőrt lát. Mondotta, hogy ők előtte megpróbálták, de nem tudták a tömeget elmozdítani az útról. A vezérőrnagy úr különösen szívébe zárta most a magyar lovascsendőrt!

Rég volt, 28 éve már, az emlékek élnek még, csak a nevek mosódnak el lassan...

Gonda Zsigmond